

แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะ การบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ

GUIDELINES PARENTS PARTICIPATION IN PROMOTING THE SELF-MANAGEMENT SKILLS OF STUDENT IN EXTRA LARGE SIZED ELEMENTARY SCHOOLS

อภิสร สอนเสาวภาคย์¹

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์²

สุตา ทัพสุวรรณ³

สงวนพงศ์ ขวนชม⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) หาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษและ (2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ศึกษาสังเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่ให้การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครู และผู้บริหารสถานศึกษา 2) หาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและปรับปรุงวิธีปฏิบัติให้เป็นแนวทางที่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) ของผู้เชี่ยวชาญ และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามนี้มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 47 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

² ศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁴ อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มี 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดู องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสาร องค์ประกอบที่ 3 ความสัมพันธ์ของครอบครัว องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน องค์ประกอบที่ 5 การตัดสินใจ องค์ประกอบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน โดยแต่ละองค์ประกอบส่งผลในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, ทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ABSTRACT

This research was aimed to ; 1) Guidelines Parents Participation in Promoting the Self – management Skill of Students in Extra Large Sized Elementary Schools and 2) examine the efficiency Guideline Parents Participation in Promoting. The study was divided into three parts. Part I, a study of background, problems, and needs of Guidelines Parents Participation in Promoting the Self-management Skill of Students in Extra Large Sized Elementary Schools. The study traced on documentary analysis and synthesis, and performed depth interviews. The depth - interviewed information was drawn from prathom 6 students' parents, teachers, and principals in Extra Large Sized Elementary schools. Part II the evaluation of Guidelines Parents Participation in Promoting by using focus group technique with a panel of experts. Lastly, Part III was the evaluation of Guidelines Parents Participation in Promoting. Questionnaires were used to collect information from the samples. The samples were 30 prathom 6- students' parents made by purposive sampling. The equipment used was a 5 – scale questionnaire with 47 items. The computer program was used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The results were shown as the following:

1. Guidelines Parental Participation in Promoting Students the Self - Management Skill of Students in Extra Large Sized Elementary Schools includes 6 factors. They were factor –1 parenting, factor – 2 communication, factor – 3 relation of Family, factor – 4 learning at home, factor – 5 decision

making, and factor – 6 cooperation with the community. Each factor reinforced students self-management skills.

2. The efficiency evaluation of Guidelines Parents Participation in Promoting the Self-management Skill of Students in Extra Large Sized Elementary Schools were consistent at high level.

Keywords : Guidelines on Parents Participation in Promoting , Students Self-management Skill, Extra Large Sized Elementary Schools.

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีในการดำรงชีวิต ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2551: 5) ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติจึงไม่ใช่หน้าที่ของสถานศึกษาและครูเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มบุคคลที่สำคัญอีก 3 กลุ่ม คือ ตัวผู้เรียนหรือนักเรียน กลุ่มของครอบครัวหรือพ่อแม่ผู้ปกครอง และกลุ่มของชุมชนที่ต้องร่วมมือกันเพื่อให้เป็นพลังในการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ที่ดีให้แก่เยาวชน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ดวงกมล สีนเพ็ง, 2551:10) ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (มาตรา 43) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 (2) ที่กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีองค์คณะบุคคล ที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสรรหาและแต่งตั้งจากชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน ทำหน้าที่บริหารควบคุมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวทางและนโยบายการศึกษาของชาติ แต่ในความเป็นจริง สังคม ชุมชน สมาชิกของครอบครัว สถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษายังขาดแนวทางในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น

โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเมืองใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป มีการรับนักเรียนในเขตบริการ มีการแข่งขันสูงและผู้ปกครองมีความหลากหลายทั้งด้านการศึกษา ฐานะ อาชีพ และสภาพความเป็นอยู่ ความเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จะส่งผลในเชิงบวกในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดและพฤติกรรมของเด็กอย่างชัดเจน (เจตน์สุตา ทศานนท์, 2547 ; Kaplan, 1992 : 58) และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่าผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนด้วยดี จะส่งผลให้นักเรียนในการปกครองของตนมีทักษะการบริหารจัดการตนเองที่ดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนน้อย แต่ทั้งนี้ก็อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัย เช่น ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันของผู้ปกครอง การมีทัศนคติหรือ มีประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน ตลอดจนบรรยากาศที่บ้านและที่โรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนส่วนหนึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (อรุณี หรดาล, 2546 : 72-75 ; มานะ สินธุวงษานนท์, 2550 : 30) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งที่

สำคัญอย่างยิ่งที่จะมีส่วนช่วยให้การเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ แต่ก็ยังมีผู้ปกครองอีกจำนวนมากที่ยังไม่มีความเข้าใจ ที่ชัดเจนในเรื่องการมีส่วนร่วมเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในฐานะที่ตนเองเป็นผู้ปกครอง

จากการศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน มีนักการศึกษา นักวิชาการ ตลอดจนนักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ได้ชี้ให้เห็นว่าปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน สรุปได้ดังนี้ (1) ปัญหาด้านภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่อนข้างบีบรัดตัว ผู้ปกครองจำเป็นต้องออกทำงานนอกบ้าน ดังนั้นจึงไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (2) ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาและไม่ให้การสนับสนุนหรือเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเท่าที่ควรจะเป็น (3) ครูและผู้ปกครองนักเรียนมีกิจกรรมร่วมกันน้อย และเน้นไปที่การจัดการงบประมาณมาสนับสนุนห้องเรียนมากกว่าการเสริมสร้างความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน (4) ในสังคมไทยผู้ปกครองส่วนมากมักไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องของทางราชการมากกว่า (5) ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมบางคนมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ความรู้ ประสบการณ์และการกล้าแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง (6) บรรยากาศในสถานศึกษาไม่เอื้ออำนวยที่จะกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม (7) ความซับซ้อนของกลไกการมีส่วนร่วม (8) ความไม่ตระหนักต่อความสำคัญและผลกระทบต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น (9) ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันของผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (อรุณี หรดาล, 2546 : 72 – 75 ; ธร สุนทรายุทธ, 2551 : 550 ; พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต, 2552 : 291 ; Kaplan, 1992 ; Epstein, 2004)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตามแนวคิดของเอปส์ไต์ล (Epstein, 2010) ซึ่งเคยเป็นผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน แห่งมหาวิทยาลัยจอร์เจียฮอปกินส์ รัฐแมริแลนด์ สหรัฐอเมริกา และแนวคิดของโรบินส์ (Robbins, 2005) ตลอดจนแนวคิดนักวิชาการหลายๆ ท่าน ทั้งในและต่างประเทศ มาสังเคราะห์ขึ้นเพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทยในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย
 - 1.1 ทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ของครอบครัว การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจและการร่วมมือกับชุมชน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสังเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องจากเอกสารงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. หาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ฉบับร่างและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการปรับปรุงวิธีปฏิบัติให้เป็นแนวทางที่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 47 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปสอบถามผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลได้ครบสมบูรณ์ จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มี 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 การอบรมเลี้ยงดู มี 8 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสาร มี 8 ข้อ องค์ประกอบที่ 3 ความสัมพันธ์ของครอบครัว มี 9 ข้อ องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้ที่บ้าน มี 9 ข้อ องค์ประกอบที่ 5 การตัดสินใจ มี 7 ข้อ องค์ประกอบที่ 6 การร่วมมือกับชุมชน มี 6 ข้อ โดยแต่ละองค์ประกอบส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการวิจัยในครั้งนี้ได้นำเสนอการอภิปรายผลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1 อภิปรายผลการวิจัยการหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สามารถอภิปรายผลตามข้อค้นพบ ดังนี้

1.1 การหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6 ด้าน ได้แก่ 1) การอบรมเลี้ยงดู (Parenting) 2) การติดต่อสื่อสาร (Communication) 3) ด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว (Relation of Family) 4) การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home) 5) การตัดสินใจ (Decision Making) และ 6) การร่วมมือกับชุมชน (Collaboration with Community) สอดคล้องกับ แนวคิดของ เอปสไตน์ (Epstein, 1995 -2010) ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดู ในฐานะผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจและการร่วมมือกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของเอปสไตน์ (Epstein, 2010) พบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามี 6 รูปแบบ และผลการศึกษาของ เบอร์มาร์ดและเบอร์เกอร์ (Bernard, 1997 ; Berger, 1999) พบว่าอิทธิพลสำคัญประการหนึ่งของครอบครัวในการพัฒนาเด็กให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาคือการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เพราะบรรยากาศที่อบอุ่น ผูกพัน การกระตุ้นการเรียนรู้ที่เหมาะสม ความเข้าใจและการไม่ใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นผลดีต่อการพัฒนาสมองเด็ก และจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลดีในระยะยาวต่อความสำเร็จในชีวิต และสอดคล้องกับความคิดเห็นของเยวภา เตชะคุปต์และคณะ (2550) พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรม เด็กจะซึมซับพฤติกรรมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยการเลียนแบบ เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมการแสดงออกของพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเลี้ยงดูมากกว่าที่จะทำตามคำสั่งสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคลาสเซนส์ (Classens, 1977) พบว่า พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเด็กอย่างเพียงพอ เด็กจะเรียนรู้จากการค้นพบดังกล่าว จึงอธิบายได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีแนวทางที่แตกต่างและหลากหลายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพหรือจัดการเรียนรู้ให้กับบุตรหลานหรือเด็กในอุปการะของตนเองทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน การจัดระบบการบริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานต้องการให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานร่วมกันอันเป็นการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 (2) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แต่ในความเป็นจริง สังคม ชุมชน สมาชิกของครอบครัว สถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษายังขาดแนวทางในการมีส่วนร่วมบางประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

1.2 ทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและผลดีต่อนักเรียนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครอบครัวในการจัดการศึกษาด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน ได้แก่พฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดจากการกระทำหรือการปฏิบัติต่อตนเอง เป็นประพฤติกรรมตามลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลในการบริหารจัดการตนเอง ให้มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการวางแผนการเรียนรู้ วิธีในการเรียนของนักเรียน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ความสามารถของนักเรียนในการจัดการตนเองที่สัมพันธ์กับงานด้านวิชาการ ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการควบคุมอารมณ์ตนเอง สอดคล้องกับความเห็นของ North Central Regional Education Laboratory ที่ได้นำเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดของโรบินส์ (Robbins, 2005) ได้ในระดับดี

1.3 ผลการวิจัยบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองรายด้าน จากแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแนวทางที่แตกต่างและหลากหลายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ให้มีคุณภาพหรือจัดการเรียนรู้ให้กับบุตรหลานหรือเด็กในอุปการะของตนเองทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ส่งผลต่อทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดู 2) องค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสาร 3) องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว 4) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ที่บ้าน 5) องค์ประกอบด้านการตัดสินใจ 6) องค์ประกอบด้าน การร่วมมือกับชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กได้ทั้ง 6 ด้าน หรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แล้วผู้ปกครองก็จะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กสู่คุณภาพสูงสุดได้แน่นอน มีการวิจัยมากมายที่บ่งบอกถึงประโยชน์ (Benefits) ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างจริงจังว่าจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จทางการศึกษาและชีวิตในหลายด้าน รัฐบาลควรกำหนดให้ทุกสถานศึกษาทุกระดับ ส่งเสริม เสริมสร้าง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กอย่างจริงจังจนเรียกได้ว่า ผู้ปกครอง ควรเป็นส่วนหนึ่งส่วนทางการศึกษาของสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2. อภิปรายผลการวิจัยการหาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สามารถอภิปรายผลตามข้อค้นพบ โดยอธิบายถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า มีความเหมาะสมของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทั้งโดยรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก การวิจัยนี้สอดคล้องกับ เกสวิกกี (Gestwicki, 1999 อ้างถึงใน เกษม ใจถึง, 2546 : 16) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมด้านการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและควรมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนการสอนตลอดจนการกำหนดโครงสร้างของสถานศึกษาให้มากและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นและให้ความเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

2.2 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติทั้งโดยรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อภิชัย นุชนเนื่อง (2551) พบว่า แนวทางพัฒนาโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมได้รับความสนใจในวงการบริหารโรงเรียนมากในปัจจุบันเพราะเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสอดคล้องกับ จาโคบี (Jacobi, 1997 : Abstract) พบว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนและนิสัยในการใฝ่รู้มีอิทธิพลส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ผู้ปกครองมีเศรษฐกิจฐานะค่อนข้างดี ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปบริหารจัดการได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001 : 75) ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนเป็นแนวทางที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ทักษะการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความรู้ มีสาเหตุ มาจากประสบการณ์ที่หลากหลายรูปแบบ ไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุด และไม่มีคำอธิบายใดที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน และบังอร เทพเทียน (2551) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์กับครอบครัวเข้มแข็ง ว่า ครอบครัวที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ

มีความสมดุลทางรายได้กับรายจ่าย และครอบครัวที่สมาชิกในครัวเรือนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการพูดคุยปรึกษาหารือกันเอื้ออาทรต่อกัน และมีกิจกรรมร่วมกันทั้งในและนอกครัวเรือน จะส่งผลต่อผลการเรียนของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานทางการศึกษาใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ใช้ประกอบการวางแผนการมีส่วนร่วมและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมากที่สุด โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว (Relation of Family) ด้านการอบรมเลี้ยงดู (Parenting) และด้านการเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at Home)

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปเป็นข้อมูลและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาศักยภาพของผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยประยุกต์ใช้ตามบริบทของโรงเรียน

1.3 สถานศึกษาระดับอื่น สามารถนำรูปแบบการวิจัยที่สร้างขึ้นไปประยุกต์ใช้กับผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของนักเรียน ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพจริงของบริบทแต่ละสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในครั้งนี้ไปทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือทดลองใช้ (Participatory Action Research : PAR) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการติดตามผลของการนำแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองไปสู่การปฏิบัติ

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันหรือโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานอื่น

2.3 ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร มากน้อยเพียงใด กับทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหาร
การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2551). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ : การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจตน์สุดา ทศานนท์. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเชียงราย.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อรุณี หรดาล. (2546). “ผู้ปกครองกับการจัดปฐมนิเทศศึกษา” ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวทางการศึกษาปฐมวัย.
เล่มที่ 4 หน้าที่ 15. หน้า 6. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มานะ สินธุ์ชานนท์. (2550). ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ธีรภัทร์ เจริญดี. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2552). องค์การและการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิงค์บียอนด์ บุ๊คส์ จำกัด.
- Epstein RM, Alper BS, Quill TE. (2004). The Patient - physician Relationship. JAMA. 291(19):2359-2366.).
- Epstein, J. (Ed.) (2010). School, Family, and Community Partnerships : Preparing Educations and Improving Schools,
Boulder, CO : Westview Press.
- Kaplan, R.S., and Norton, D.P. (1992). The Balanced Scorecard. Boston : Harvard Business Schooless.
- Raffaele, L., M., and Knoff, H. M. (1999). Improving home – school collaboration with
disadvantaged families : Organizational principles, perspectives, and approaches School Psychology
Review, 28, 448-466.
- Robbins, S.P.(1990). Organization Theory Structure, Design, and Application. 3rded.
Englewood Cliffs, N.J. : Prentice – Hall International, Inc.
- Robbins, Steven B., (2005). Educational and Psychological Measurement, Vol. 65 No. 3, 482-508.